

Vervolgonderzoek veldspitsmuis Station Emmen-Zuid

Arnhem, 15 december 2014

Colofon

Titel : Vervolgonderzoek veldspitsmuis
Subtitel : Station Emmen-Zuid

Projectnummer : 14.114
Datum : november 2014

Veldonderzoek : T. Kooij
Auteur(s) : T. Kooij

Goedgekeurd door : A. Zandstra

Opdrachtgever : ProRail
Contactpersoon : A. Bolhuis

Bezoekadres : Tivolilaan 205
Postcode : 6824 BV, Arnhem
Postbus : 2, 6800 AA, Arnhem
Telefoon : 026-8454583

info@ekoza.nl
www.ekoza.nl

Ekoza is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
1. Inleiding.....	4
2. De veldspitsmuis.....	5
3. Wettelijk kader	7
3.1 Flora- en faunawet	7
4. Gebiedsbeschrijving	9
4.1 Gebiedsbeschrijving.....	9
4.2 Voorgenomen ingreep	9
5. Aanleiding vervolgonderzoek	11
5.1 Resultaten eerder onderzoek	11
5.2 Nieuwe vragen	12
6. Onderzoeksmethode.....	13
6.1 Vallen onderzoek.....	13
6.2 Cameravallen	15
7. Resultaten	16
8. Conclusies en aanbevelingen.....	18
8.1 Veldspitsmuis	18
8.2 Vervolgstappen	18
Bronnen	19
Literatuur	19
Websites	19

1. Inleiding

Er zal een extra perron en een extra stuk spoor aangelegd worden naast het huidige station Emmen-Zuid. De uitbreiding zal het mogelijk maken meer treinen tussen Emmen en Zwolle te laten rijden.

In het kader van de Flora- en faunawet is het van belang om inzichtelijk te krijgen of er op en in de directe omgeving van de aanleg beschermde planten- en of diersoorten voorkomen. Hiertoe zijn diverse onderzoeken uitgevoerd waaronder een nader onderzoek naar het voorkomen van veldspitsmuis. Deze soort is zwaar beschermd.

Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat veldspitsmuis aan beide kanten van het station Emmen Zuid, ter plaatse van de ingreep, voorkomt. Wat nog onduidelijk was of de soort via het station zich over de Nieuw-Amsterdamsestraat verplaatst en hoe de soort in de omgeving voorkomt.

Dit was de aanleiding om het onderzoek naar de soort uit te breiden. Het complete beeld is nodig om een goed mitigatieplan op te kunnen stellen. Deze rapportage geeft de bevindingen van dit vervolgonderzoek.

In hoofdstuk 2 wordt in het kort iets over de veldspitsmuis verteld. In hoofdstuk 3 staat het wettelijke kader uiteengezet. Vervolgens geeft hoofdstuk 4 een beschrijving van het onderzoeksgebied en de voorgenomen ingrepen. Hoofdstuk 5 geeft een korte beschrijving de eerdere resultaten en de aanleiding voor het vervolgonderzoek. In hoofdstuk 6 is de methode omschreven, in hoofdstuk 7 worden de resultaten van het onderzoek vermeld en getoetst aan de Flora- en faunawet. Tenslotte worden in hoofdstuk 8 de conclusies en aanbevelingen gegeven.

2. De veldspitsmuis

Uiterlijk

De veldspitsmuis is een middelgrote spitsmuis. De bovenzijde van het lichaam is bruin tot zwart gekleurd en tekent scherp af tegen de wit tot grijze onderzijde. De scherpe scheidingslijn (ook wel demarcatielijn genoemd) tussen de boven- en onderzijde van het lichaam, loopt via de voorzijde van de achterpoten naar de voorpoten, die daardoor deels donker gekleurd zijn. De staart is kort behaard, duidelijk tweekleurig en met lange zilverwitte haren bezet. Zijn oren zijn duidelijk zichtbaar en zijn ogen klein en zwart. Hij heeft puntige kiezen en zijn kiezen en tanden zijn geheel wit. De snuit is spits met lange witte snorharen. Jongere dieren kunnen een minder duidelijke tekening hebben.

Leefgebied

De veldspitsmuis is gebonden aan kleinschalig agrarisch cultuurlandschap dat niet te intensief beheerd wordt. Hij komt voor in overgangsvegetaties, lintvormige landschapselementen, opgaande kruidenvegetaties en overhoekjes. En ook in aanliggende, braakliggende of niet begraaide kruidenvegetaties, zoals boomgaarden, kan de soort worden aangetroffen. In gebouwen komt hij zelden voor.

Het verspreidingsgebied van de veldspitsmuis ligt in grote delen van Midden-, Zuid-, en Oost-Europa. In West-Europa komt hij voor in België, Luxemburg, het noorden van Frankrijk (www.telmee.nl) en het westen van Duitsland, maar niet in Groot-Brittannië en Scandinavië. In Nederland komt de veldspitsmuis slechts in enkele delen van Nederland voor (fig. 1). In Zeeuws-Vlaanderen en het uiterste oosten van Overijssel en Drenthe. De populatie rond de Duitse inham staat in verbinding met populaties in Duitsland.

Figuur 1. Verspreiding veldspitsmuis

Leefwijze en voedsel

De veldspitsmuis leeft solitair en is een nachtdier, hij is ook wel overdag actief, maar zelden in de ochtenduren. Tegenover soortgenoten is hij vrij verdraagzaam. De veldspitsmuis verplaatst zich springend of lopend en hij kan ook zwemmen, maar hij beweegt zich rustiger en is minder schuw dan andere spitsmuissoorten.

De veldspitsmuis heeft een goed ontwikkeld gehoor. Vooral zachte ritselende geluiden worden heel goed waargenomen, maar op lawaai reageert hij niet. Ook zijn tastzin (borstels op de snuit) en reuk zijn goed ontwikkeld, maar hij heeft een slecht zichtvermogen. Hij vindt zijn weg uitsluitend met behulp van zijn tast- en reukzintuigen.

De veldspitsmuis eet voornamelijk dierlijk voedsel dat hij op de tast of geur vindt. Dit zijn in de strooisellaag levende dieren zoals kevers, larven, wormen, pissebedden, slakken en

spinnen. Een prooi wordt met de bek gegrepen en bewegende prooidieren drukken zij met de voorpoten tegen de grond. Met zijn puntige kiezen kan hij insectenpanters doorbijten. Daarnaast eet hij ook kleine hoeveelheden plantaardig materiaal. De veldspitsmuis eet dagelijks zijn eigen gewicht aan voedsel. Ze kunnen niet lang zonder voedsel. De veldspitsmuis houdt een winterslaap.

Territorium en verblijfplaats

Elk mannetje en vrouwtje heeft een eigen nest. Het nest bevindt zich vlak onder de oppervlakte onder grasdekking of onder de grond in zelfgegraven gangen of oude gangen van andere muizen en wordt soms door meerdere dieren bewoond. De doorsnede van een gang of hol is niet meer dan 2,5 cm. Het nest waarin de jongen worden geboren bestaat uit bladeren en gras en bevindt zich vaak onder stenen of boomwortels.

Voortplanting en leeftijd

Het voortplantingsseizoen loopt van april tot september. Het mannetje en vrouwtje zijn in die periode bijzonder luidruchtig en hebben uiteenlopende lok-, begroetings- en paringsroepen. Gedurende de paartijd scheidt het mannetje vanuit zijn grote flankklieren een doordringende muskuslucht af. Tijdens de paring, die één à twee minuten duurt, bijt het mannetje zich in de nek van het wijfje vast.

Na een draagtijd van circa 30 dagen, komen 6 à 7 jongen ter wereld, die minder dan een gram wegen. Na negen dagen kunnen ze al zeer snel rennen, al zijn ze nog blind. Rond de 13e dag gaan de ogen open en na 16 dagen zien ze er net zo uit als de ouders. Ze beginnen dan zelf te eten en na vier weken worden ze gespeend. Bij gevaar transporteert de moeder de jongen in de bek of hangend aan de tepels. Moeder en kroost verplaatsen zich vaak in karavaanformatie, waarbij ze elkaar vasthouden. Een vrouwtje krijgt per jaar 2 tot 4 worpen. In gevangenschap wordt de veldspitsmuis maximaal 44 maanden.

Bedreiging en bescherming

Natuurlijke vijanden van de veldspitsmuis zijn kat, vos, marterachtigen, dagroofvogels en uilen. Veel dieren houden echter niet van de naar muskus ruikende veldspitsmuis en laten de veldspitsmuis na constatering van de vergissing verder onaangeroerd liggen. Uilen eten spitsmuizen echter graag, zo worden regelmatig resten van schedels, etc. in braakballen van bijvoorbeeld ransuil en kerkuil aangetroffen.

Het areaal van de veldspitsmuis is in de afgelopen decennia ingekrompen. Het verdwijnen van de geschikte biotopen en vermoedelijk ook concurrentie met de sterk toegenomen huisspitsmuis zijn hiervan de oorzaak. De veldspitsmuis is afhankelijk van een kruidenrijke, opgaande vegetatie. Om de soort te behouden is het daarom aan te bevelen om bij het beheer van bermen, slootkanten, houtwallen en gebieden met een ruigtevegetatie daar rekening mee te houden (bron: www.zoogdiervereniging.nl).

3. Wettelijk kader

In dit hoofdstuk wordt in het kort het wettelijk kader en de toepassing op ruimtelijke ontwikkelingen beschreven. Bij de bescherming van natuur in Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortbescherming is geregeld in de Flora- en faunawet en de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet. In dit onderzoek wordt alleen onderzoek gedaan in het kader van de Flora- en faunawet.

3.1 Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet vormt het wettelijke kader voor bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen, zoals de Vogelwet, de Jachtwet, de Wet bedreigde uitheemse diersoorten en een deel van de Natuurbeschermingswet (soortbescherming). Tevens is de Flora- en faunawet het nationale wettelijke kader waarin de bepalingen van EU-richtlijnen op het gebied van natuurbescherming (soorten) zijn omgezet naar nationaal recht. Doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de planten- en diersoorten die in het wild voorkomen. Hiertoe is een groot aantal plant- en diersoorten beschermd. In principe mogen er geen handelingen worden uitgevoerd die schadelijk zijn voor de soort. Van de verbodsbepalingen is onder bepaalde voorwaarden een ontheffing mogelijk. Voor alle soorten geldt er een 'zorgplicht': een ieder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren.

Verbodsbepalingen volgens de Flora- en faunawet:

- Artikel 8:* Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9:* Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10:* Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11:* Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12:* Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Daarnaast is *artikel 13* eventueel nog van belang in verband met verplaatsen van soorten. Het vervoeren en onder zich hebben van beschermde inheemse soorten is verboden.

Zorgplicht volgens de Flora- en faunawet:

- Artikel 2:*
1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
 2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Algemene Maatregel van Bestuur

Middels een Algemene Maatregel van Bestuur is de regelgeving rond de Flora- en faunawet nader ingevuld. Het belangrijkste gevolg is dat de procedures bij ruimtelijke ingrepen en bij bestendig gebruik en beheer aanzienlijk eenvoudiger worden, aangezien voor de meest algemene soorten er een vrijstelling van de verbodsbepalingen komt (voor onder meer ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer). Bij het toepassen van de Flora- en faunawet wordt voortaan een onderscheid gemaakt in drie categorieën van beschermde soorten:

Tabel 1: De algemene beschermde soorten waarvoor ten aanzien van activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en bestendig gebruik en beheer een vrijstelling zonder nadere voorwaarden geldt.

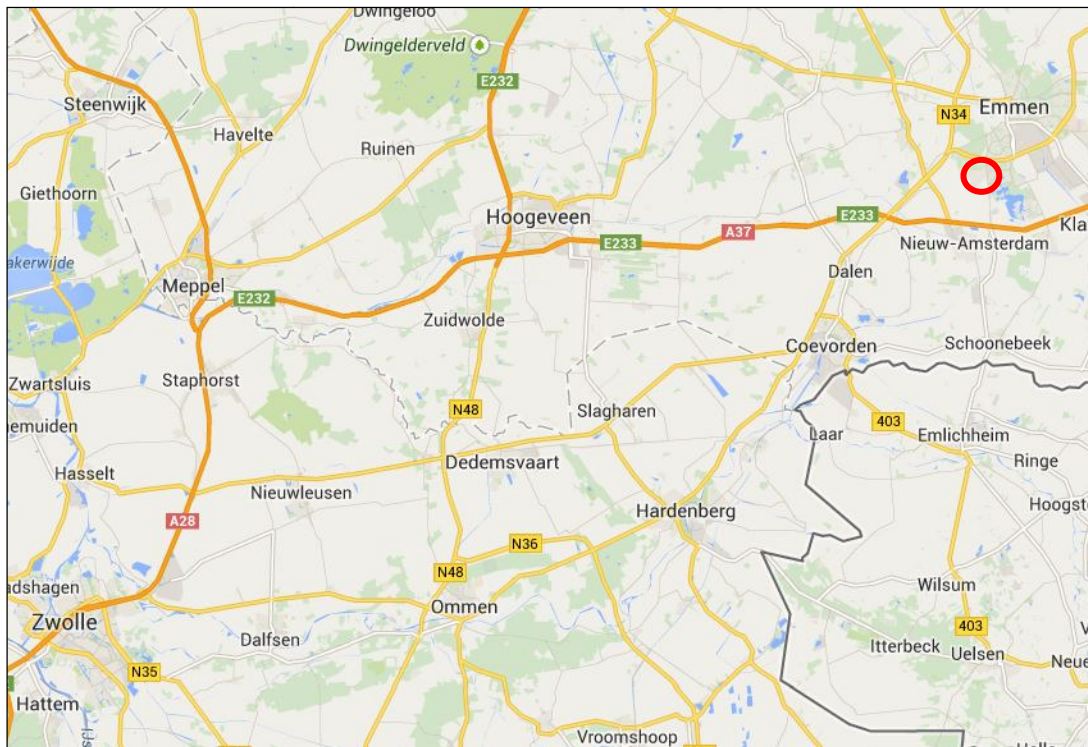
Tabel 2: De bedreigde beschermde soorten: voor een aantal soorten planten en dieren geldt een strikter beschermingsregime. Omdat ze in Nederland als bedreigd worden beschouwd. Vrijstelling geldt als op basis van een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Ontheffing kan worden verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Tabel 3: De strikt beschermde soorten: alle vogelsoorten alsmede plant- en diersoorten die vermeld staan in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn of bij Algemene Maatregel van Bestuur zijn aangewezen als bedreigde soorten (genoemd in Bijlage 1 van het betreffende besluit). Voor bestendig gebruik en beheer geldt ook voor deze soorten een vrijstelling ten aanzien van de verbodsbepalingen in artikelen 8, 9, 11 en 12, mits men werkt op basis van een door de minister goed gekeurde gedragscode. Voor het overtreden van verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen is voor aangewezen bedreigde soorten altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Ontheffing kan alleen worden verleend als er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is, er sprake is van een in de wet genoemde reden van openbaar belang en er geen afbreuk worden gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

4. Gebiedsbeschrijving

4.1 Gebiedsbeschrijving

Station Emmen-Zuid is gebouwd in 2011. Het is gelegen ten zuidwesten van Emmen (fig. 2). Het langgerekte plangebied is gelegen op circa 450 meter noordoost en zuidwest van het station aan de zuidoostzijde van het huidige spoor (fig. 3). Daarnaast behoort een kort fietspad en een fietsstalling tot de geplande onderdelen van het perron. De Nieuw-Amsterdamsestraat gaat onder het station door en aan de zuidoostkant van het spoor ligt een woonwijk, en een aantal akkerpercelen (bieten, maïs en tarwe) naast een spoorberm met relatief hoge grassen en kruiden (fig. 4). Ten westen van het station ligt een akker en een asielzoekerscentrum (AZC). De berm aan deze zijde heeft een droge sloot en struweel met een onderbegroeiing van o.a. bramen.

Figuur 2. Ligging van het plangebied (bron: Google Maps).

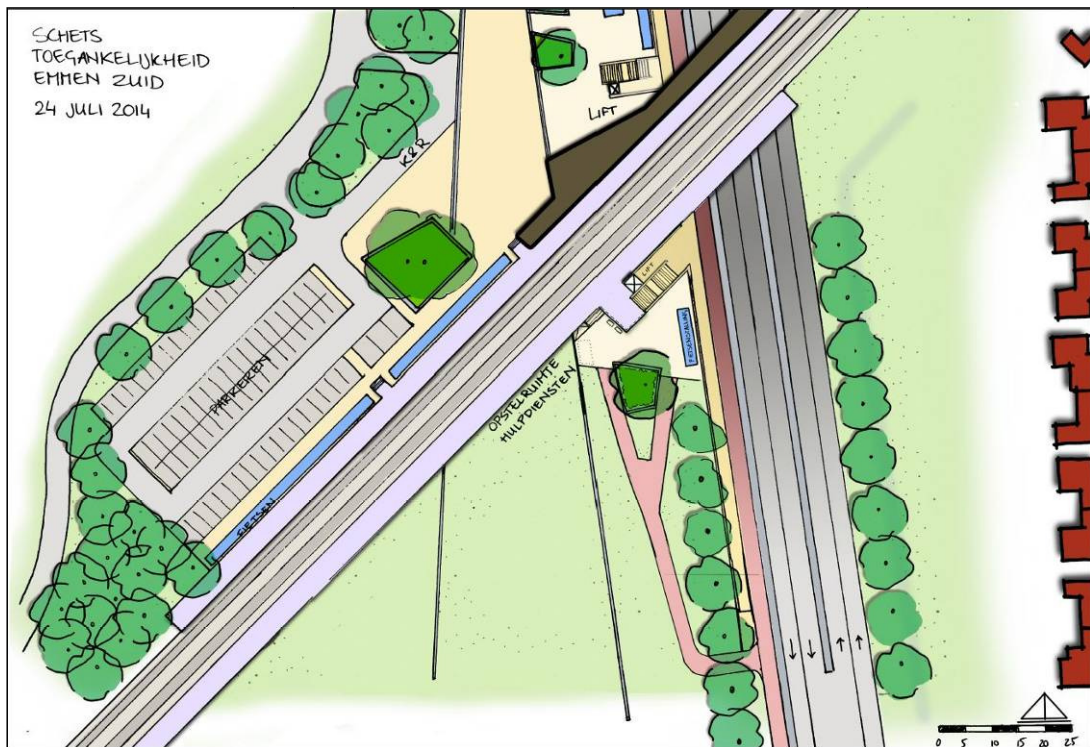
4.2 Voorgenomen ingreep

Om in de spits een kwartierregeling mogelijk te maken zal in het beschreven plangebied een extra spoor en perron moeten worden aangelegd. Het nieuwe perron zal een keerwandperron zijn en komt op het viaduct te liggen en ten zuidwesten ervan. Een fietspad en fietsenstalling zal worden gecreëerd aan de zuidkant van het nieuwe perron. Een impressietekening is in figuur 5 weergegeven.

De diepte van de grondroerende werkzaamheden bedraagt 1.20m tot 1.50m. Het gebied waarbinnen de werkzaamheden worden uitgevoerd ligt tussen km 69.550 en 70.450. Het nieuwe spoor komt (hart-hart) 4,50m zuidoostelijk van het huidige spoor te liggen. Het plangebied ligt maximaal 100m ten zuidoosten ter hoogte van het perron.

Figuur 3. Ligging van het plangebied in meer detail (bron: www.arcgis.com).

Figuur 4. Overzichtstekening nieuwe perron en spoor (concept, variant 2).

5. Aanleiding vervolgonderzoek

De veldspitsmuis is een zwaar beschermde soort waarvoor een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk is als er ingrepen in het leefgebied plaatsvinden. Er zullen maatregelen genomen moeten worden om schade zo veel mogelijk te voorkomen en te mitigeren. Het ontwerp van het nieuwe perron is nog aan verandering onderhevig daarnaast speelden er diverse vragen naar aanleiding van het eerdere onderzoek. Deze twee zaken waren de aanleiding voor het vervolgonderzoek.

5.1 Resultaten eerder onderzoek

Begin augustus 2014 is er onderzoek gedaan naar het voorkomen van veldspitsmuis langs het spoor rondom station Emmen-Zuid. Hierbij zijn muizenvallen (lifetraps) geplaatst langs het spoor en is twee dagen achter elkaar gevangen. Er zijn veldspitsmuizen aangetroffen aan de zuidoostzijde van het spoor aan zowel de noordoost- als zuidwestkant van het station / viaduct. In de uitgezette vallen aan de zuidoostzijde waren toen elke controlerende veldspitsmuizen aanwezig, variërend in aantal tussen 1 en 3.

Figuur 5. De locaties met raaien waar in het eerste onderzoek veldspitsmuizen zijn gevangen.

5.2 Nieuwe vragen

Het was onduidelijk of het om geïsoleerde populaties ging of dat de gevonden locaties deel uit maken van een grotere populatie. Met andere woorden, het was onduidelijk of de veldspitsmuizen in de omgeving veel voorkomen of niet.

De tweede vraag die hiermee samenhangt is of de dieren gebruik maken van het spoorviaduct om van de ene naar de andere kant van de Nieuw-Amsterdamsestraat te komen. In de huidige situatie bestaat het spoorviaduct uit aan een brede betonnen plaat die niet aantrekkelijk lijkt voor de dieren. De vraag is of de dieren via deze plaat de straat oversteken.

Figuur 6. Spoorviaduct over Nieuw-Amsterdamsestraat geschikt voor veldspitsmuis?

6. Onderzoeksmethode

6.1 Vallen onderzoek

Net als in het eerste onderzoek is in het vervolgonderzoek ook gebruik gemaakt van het vangen met inloopvallen. De vallen zijn langs het spoor neergezet maar ook in de omgeving om een zo goed mogelijk beeld te krijgen. De methode die gebruikt is komt zoveel mogelijk overeen met de methode welke wordt gebruikt door de Zoogdiervereniging bij o.a. de vangst naar noordse woelmuis (Koelman, 2007). Een soortenstandaard voor de veldspitsmuis is er (nog) niet, maar de vangmethode is voor beide soorten bruikbaar. De methode houdt in dat er gevangen wordt met zogenaamde inloopvallen (Longworth) welke in groepen (raaien) op verscheidene locaties binnen het plangebied worden uitgezet. Bij het uitzetten worden de vallen op slot gezet, waardoor muizen ongehinderd in en uit kunnen lopen. Als lokvoer werden minstens 10 meelwormen per val gebruikt. Ook werd hooi in de val gedaan om de muizen tegen evt. kou te beschermen. Na een aantal nachten gewenning werden de vallen voorzien van nieuwe meelwormen, wortel en indien nodig hooi. Ook werden vallen op scherp gezet. Vervolgens werden de vallen om de max. 8-9 uur gecontroleerd. In totaal hebben 5 controles van de vallen plaatsgevonden.

<i>Datum</i>	<i>Tijd</i>	<i>Actie</i>
10 november 2014	<i>middag</i>	<i>Uitzetten</i>
12 november 2014	<i>middag</i>	<i>Scherpzetten</i>
12 november 2014	<i>avond</i>	<i>1^e controle</i>
14 november 2014	<i>ochtend</i>	<i>5^e controle en ophalen</i>

Tabel 1. Tijdstippen vallenonderzoek

Figuur 7. Longworth lifetrap.

De raalocaties zijn weergegeven in figuur 6. In totaal zijn er 140 vallen gebruikt waarbij een deel (raai 3, 4, 7 en helft 8) langs het spoor stond en het merendeel in de omgeving (raai 1,2,5,6 en helft 8). Dit laatste om zowel een beeld te krijgen van de omvang van het leefgebied van de populatie als om een indruk te krijgen van de uitwisseling over de Nieuw-Amsterdamsestraat. Alleen raai 3 en 5 bestonden uit 10 vallen, alle andere raaien uit 20 vallen. Alle vallen zijn in bermen of langs houtwallen geplaatst op locaties die geschikt leken voor veldspitsmuis.

Figuur 8. Locaties van de raaien.

6.2 Cameravallen

Een belangrijke onderzoeksvraag om te beantwoorden was of het viaduct over de Nieuw-Amsterdamsestraat door de veldspitsmuizen gebruikt wordt om van de ene naar de ander kant van de weg te komen. De verbinding bestaat uit een brede kale betonnen plaat van minimaal 50 meter lang. Omdat de plaat in het zicht ligt van het perron was het onmogelijk om hier inloopvallen neer te zetten. In de eerste plaats staan de vallen dan in het zicht en daarnaast moeten de vallen om de 8 uur gecontroleerd worden. Ook dit zou in het zicht moeten gebeuren. Er is voor gekozen om hier een andere methode toe te passen.

Het onderzoek op deze locatie heeft plaats gevonden met cameravallen. Dit zijn camera's die foto's maken op het moment dat er beweging plaatsvindt. In de nachtelijke uren maken de camera's gebruik van infrarood verlichting zodat er ook in het donker foto's gemaakt kunnen worden. Er zijn 5 camera's op het viaduct neergezet waarbij 2 camera's bij beweging 10 seconden video gemaakt hebben. De andere 3 camera's waren ingesteld om bij beweging 3 foto's te maken. De camera's zijn zowel aan de beide uiteinden als midden op het viaduct gezet. De vallen zijn op woensdagmiddag (12 november) uitgezet en op vrijdagochtend weer opgehaald.

Figuur 9. cameraval aan het begin van viaduct.

7. Resultaten

In het eerder vallenonderzoek (augustus 2014) waren al veldspitsmuizen aangetroffen aan de zuidoostkant langs het spoor ter plaatse van de ingreep. In het huidige onderzoek zijn in bijna alle raaien veldspitsmuizen aangetroffen in de vallen. Alleen in de vallen van raai 1 zijn geen veldspitsmuizen aangetroffen. Ook deze keer zijn er drie soorten spitsmuizen (veld-, bos- en huisspitsmuis), 2 soorten woelmuizen (rosse woelmuis, veldmuis) en een ware muis (bosmuis) gevangen.

Tabel 2. De vangsten van veldspitsmuizen per raai

Datum	Aantal per raai
Raai 1	-
Raai 2	5
Raai 3	2
Raai 4	2
Raai 5	6
Raai 6	3
Raai 7	5
Raai 8	8
totaal	31

De cameravallen hebben veel beelden opgeleverd van voorbij rijdende treinen. Elke trein die langs is gekomen staat op de camera's. Zoals verwacht wordt de betonnen plaat weinig tot niet door dieren gebruikt. Er was alleen een kat te zien die af en toe voorbij kwam. Al met al zijn er tijdens de onderzoeksperiode geen muizen overgestoken van de ene naar de andere kant.

Figuur 10. achterkant van kat nog net op de foto

De plaat over de Nieuw- Amsterdamsestraat is voor kleine zoogdieren erg onaantrekkelijk om over te steken. Er is totaal geen dekking te vinden waardoor de muizen erg makkelijke prooien worden voor elk roofdier dat langs komt. Bovendien is de lengte dusdanig dat de oversteek voor muizen erg lang is. Gezien de onderzoeksresultaten, de aard van de betonnen plaat en de drukte met katten is het onwaarschijnlijk dat de veldspitsmuizen de plaat als oversteekplaats gebruiken.

Figuur 11. betonnen plaat van het viaduct over de Nieuw-Amsterdamsestraat

Effectenbeoordeling

Er zijn veldspitsmuizen aanwezig in het uitbreidingsgebied van station Emmen-Zuid. Omdat er leefgebieden van deze soort aanwezig zijn, zal er door onderhavige ingreep vernietiging en verstoring ervan optreden (art.11). Er is ook een reëel risico op doding van muizen (art.9). Een ontheffing, begeleid door een activiteiten (= maatregelen-) plan, zal moeten worden aangevraagd bij bevoegd gezag (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland).

Het is echter gebleken dat de veldspitsmuizen een ruime verspreiding in de omgeving hebben. Ze komen zowel langs een groot deel van de spoorlijn voor als in bermen en houtwallen in de omgeving. De locatie van de ingreep vormt een klein onderdeel van een veel groter leefgebied van de veldspitsmuis in de omgeving. Er is geen sprake van een geïsoleerde populatie langs het spoor.

Er vindt geen uitwisseling plaats via de betonnen plaat over de Nieuw-Amsterdamsestraat. In de omgeving zijn op diverse plaatsen dieren gevonden bij de weg. Het lijkt waarschijnlijk dat de dieren op andere locaties de oversteek maken. Omdat aan beide kanten van de weg dieren voorkomen zal de weg niet een absolute barrière vormen.

8. Conclusies en aanbevelingen

Aan de hand van het voorgaande kan een aantal conclusies worden getrokken en worden aanbevelingen gegeven voor de te nemen vervolgstappen.

8.1 Veldspitsmuis

In het plangebied zijn veldspitsmuizen aanwezig. Ze zijn aangetroffen langs een groot deel van het spoor in de bermen. Zowel op de locatie waar de ingreep gaat plaatsvinden als ook verder langs het spoor. Daarnaast zijn er in de omgeving ook op diverse locaties veldspitsmuizen aangetroffen. De dieren langs het spoor maken deel uit van een grote(re) populatie.

Aanleg van een nieuw spoor in de berm met nieuwe inrichting van onder andere een brede sloot zal veldspitsmuizen mogelijk doden/verstoren en het leefgebied van de veldspitsmuis vernietigen. De aanleg van het nieuwe perron op zich, wanneer geplaatst op het betonnen deel boven het viaduct zal geen vernietiging van het leefgebied tot gevolg hebben of doding /verstoring. Er heeft onderzoek plaatsgevonden naar mogelijke barrière-werking die zou kunnen ontstaan. Uit het onderzoek is gebleken dat in de huidige situatie de veldspitsmuizen geen gebruik maken van de betonnen plaat om naar de overkant van de Nieuw-Amsterdamsestraat te komen. Wel is in de omgeving vastgesteld dat de dieren aan beide zijden van de straat voorkomen. Er is geen sprake van extra barrière werking door de aanleg van het perron.

8.2 Vervolgstappen

De veldspitsmuis is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder a, van de Flora- en faunawet en is ook opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. In de dagelijkse praktijk betekent dit dat hij vermeld staat in de zogenaamde Tabel 3. Bij de beoordeling van ontheffingsaanvragen voor deze soort geldt de uitgebreide toets. Hij wordt ook benoemd in Bijlage II van de Conventie van Bern. De veldspitsmuis staat als gevoelig vermeld op de Rode Lijst van Nederlandse Zoogdieren (2009).

Er dient een ontheffing voor artikel 9 en 11 van de Flora- en faunawet, met een activiteitenplan te worden aangevraagd bij bevoegd gezag (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland).

Bronnen

Literatuur

- Broekmeyer, M.E.A., F.G.W.A. Ottburg en F.H. Kistenkas, 2003. Flora- en faunawet, Toepassing van artikel 75 in de praktijk. Alterra, Wageningen.
- Koelman, R. 2007. Handleiding inventarisatie noordse woelmuis m.b.v. inloopvallen. Zoogdiervereniging, Arnhem. VZZ rapportnummer 2007.30.
- Janssen, E.W.A. augustus 2014. Nader onderzoek veldspitsmuis station Emmen-Zuid. Ekoza, rapportnummer 14.007.

Websites

- www.rijksoverheid.nl
- www.zoogdiervereniging.nl
- <https://maps.google.nl/>
- <https://www.arcgis.com/>
- <http://www.zoogdiervereniging.nl/sites/default/files/imce/nieuwewebsite/Zoogdiersoorten/Noordse%20woelmuis/downloads/Handleiding%20inventarisatie%20noordse%20woelmuizen.pdf>